

Project Schilderswijk Moeders

Eindrapportage 2016

Hierbij bedanken wij de gemeente Den Haag/Wijkaanpak en het Kansfonds voor het mogelijk maken van het project Schilderswijk Moeders:

Inhoudsopgave

Inleiding

1. De methodiek
2. De organisatie
3. Schilderswijk Moeders in de praktijk
4. Resultaten: enkele casussen
5. Resultaten in cijfers
6. De Schilderswijk Moeders in de media
7. Knelpunten
8. Conclusie

Bijlagen

Inleiding

Beste lezer,

Voor u vindt u het verslag van het project 'Schilderswijk Moeders'. Vier jaar na de start van het project zijn de Schilderswijk Moeders inmiddels een begrip in de Schilderswijk geworden. Wij zijn dan ook zeer trots op deze 18 vrouwen die als para-professionals andere moeders in de wijk ondersteuning bieden bij zowel grote als kleinere problemen. Zo ondersteunen zij bij opvoedvraagstukken, schulden en huiselijk geweld, maar bieden ook hulp bij het invullen van online formulieren. Het afgelopen jaar hebben de Schilderswijk Moeders hiermee 306 vrouwen/gezinnen in de Schilderswijk bereikt. Naast bovenstaande ondersteuning activeren de Schilderswijk Moeders (geïsoleerde) vrouwen in de wijk: zij helpen hen om uit hun isolement te komen en actief te worden in de samenleving. Een andere belangrijke taak van de Schilderswijk Moeders is hun brugfunctie naar de reguliere hulpverlening. Ondanks de vaak grote (multi) problematiek in de Schilderswijk, vragen relatief weinig bewoners om hulp bij de reguliere hulpverlenende instellingen. Onbekendheid, schaamte, angst en wantrouwen liggen hier veelal aan ten grondslag. De Schilderswijk Moeders komen achter de voordeur bij gezinnen waar reguliere hulpverleners de deur gesloten vinden. Zij signaleren als gezinnen hulp nodig hebben en zorgen dat deze op gang komt. Het afgelopen jaar hebben de Schilderswijk Moeders 232 vrouwen en hun gezinnen naar reguliere hulpverlening toegeleid.

We zijn ervan overtuigd dat de Schilderswijk Moeders door de bovenstaande werkzaamheden een belangrijke bijdrage leveren aan het welzijn van de bewoners in de Schilderswijk en de leefbaarheid in de wijk. Zij lossen veel zaken op, maar hun interventies werken ook preventief, waardoor zaken niet helemaal uit de hand lopen. We zijn dan zeer verheugd dat het Verweij-Jonker instituut het project heeft uitgeroepen tot landelijk voorbeeldproject en in 2016 is gestart met een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA) van het project. Hierin wordt op een wetenschappelijke manier het effect gemeten van de werkzaamheden van de Schilderswijk Moeders op zowel maatschappelijk als op economisch vlak. De resultaten van het onderzoek worden in april 2017 verwacht. We hopen dat met de resultaten van dit onderzoek de effecten van de werkzaamheden van de Schilderswijk Moeders duidelijk zullen worden en zij een welverdiende plek zullen krijgen in de keten van hulpverlening in Den Haag.

Den Haag, 6 februari 2017

Nicoline Grötzebauch

Directeur Buurtcentrum De Mussen

1. De Schilderswijk Moeders: de methodiek

Het project Schilderswijk Moeders zet getrainde contactvrouwen in om (geïsoleerde) vrouwen in de Schilderswijk te ondersteunen en te activeren. Door de diversiteit aan etnische achtergronden van de Schilderswijk Moeders kunnen zij veel vrouwen in de wijk bereiken. Voor veel vrouwen in de wijk is het prettig om in contact te komen met een Schilderswijk Moeders van dezelfde etnische achtergrond, met wie zij dezelfde taal en cultuur kunnen delen. Het komt echter ook voor dat vrouwen specifiek vragen om een Schilderswijk Moeder met een andere etnische achtergrond vanwege de grote sociale controle in de wijk.

Eigen Kracht en samenredzaamheid

Het uitgangspunt van de gehanteerde methodiek is de eigen kracht van vrouwen. Door uit te gaan van de mogelijkheden die vrouwen bij zich dragen en door hen bewust te maken van de belangrijke invloed die zij hebben op hun gezinnen en hun directe omgeving, wordt een positief zelfbeeld ontwikkeld. Op deze manier wordt geprobeerd, stap voor stap en met het oog op de verschillende posities waarin vrouwen en hun gezinnen zich bevinden, een duurzaam resultaat te bereiken dat zelfredzaamheid en daardoor de participatie van deze vrouwen vergroot. Belangrijk in de benadering is de samenredzaamheid. Vrouwen ervaren namelijk dat zij niet de enige zijn in een bepaalde situatie. Zij kunnen elkaar motiveren, vertrouwen geven en van elkaar leren. Hierdoor kunnen zij zelfvertrouwen ontwikkelen om zelfstandig probleemsituaties te ontstijgen.

Deskundigheidsbevordering

Een belangrijk onderdeel van de methodiek is doorlopende aandacht voor scholing, training, deskundigheidsbevordering en intervisie van de contactvrouwen, zowel in groepsverband als individueel. Er wordt met alle Schilderswijk Moeders besproken op welke manier zij zich verder willen en kunnen ontwikkelen. In gezamenlijke bijeenkomsten wordt casuïstiek besproken en krijgen de contactvrouwen bijscholing op belangrijke thema's waarmee zij tijdens hun werkzaamheden te maken krijgen. Voor meer informatie over de inhoud van de deskundigheidsbevordering zie hoofdstuk 3: De organisatie.

Zelforganisaties

Het project wordt mede gedragen door twee vrouwenzelforganisaties in de wijk, Stichting Moeder en Dochter en Stichting Multiculturele Vrouwen in de Schilderswijk. Deze zelforganisaties kennen de problematiek van vrouwen uit de wijk uit eigen ervaring en hebben een grote achterban. De actieve vrouwen van deze zelforganisaties vervullen een sleutelrol bij het contact leggen. Daarnaast weten zij uit ervaring welke interventies werken en op welke manier zij de omgeving en het netwerk van vrouwen dienen te betrekken en te organiseren.

Netwerkpartners

Een ander belangrijk aspect van de methodiek is de samenwerking met de netwerkpartners. In 2016 werd er met de volgende netwerkpartners samengewerkt:

- Gezondheidscentrum de Koning (SHG)
- Plicare
- Centrum Jeugd en Gezin
- Taal aan Zee
- Stichting Wende, ambulant team huiselijk geweld
- Veilig Thuis
- Wijkagent Bureau Hoefkade
- De Haagse Hogeschool
- Gezondheidscentrum Rubenshoek
- Stichting MEE
- Haag Wonen
- Woningcorporatie Staedion
- Zuster Mina zorg & advies
- Femmes for Freedom
- Sociaal Wijkzorgteam

De Schilderswijk Moeders hebben een brugfunctie naar de formele hulpverlening. Indien nodig zorgen zij dat de hulpverlening op gang komt bij gezinnen in de wijk. Zij zorgen voor een warme overdracht van gezinnen naar hulpverlenende instellingen. Tegelijkertijd doen de instellingen ook regelmatig een beroep op de inzet van de Schilderswijk Moeders. Daarnaast delen zij hun kennis en ervaring met hen met betrekking tot bepaalde thematiek zoals huiselijk geweld, radicalisering en kindermisbruik. Ook de Haagse Hogeschool is een belangrijke partner wat betreft de deskundigheidsbevordering van de Schilderswijk Moeders. Docenten van de Haagse Hogeschool worden regelmatig gevraagd voor voorlichten en/of workshops voor de Schilderswijk Moeders. Zo is in 2016 de uitgebreide training opvoedondersteuning gegeven door een docente pedagogiek van de Haagse Hogeschool. In 2016 is er een samenwerking aangegaan met GGZ wijkteam van Parnassia. Deze samenwerking verliep zo goed dat het wijkteam iedere maand een inloopspreekuur voor de Schilderswijk Moeders houdt in De Mussen. Op deze manier kan makkelijk contact worden gelegd tussen de GGZ en de Schilderswijk Moeders.

Daarnaast is er het afgelopen jaar een samenwerking ontstaan tussen participatieconsulenten van de Gemeente Den Haag, de Schilderswijk Moeders en het vrijwilligerspunt van PEP op de Binckhorstlaan. Deze samenwerking gaat vooral over het inzetten van Schilderswijk Moeders bij cliënten van de Gemeente Den Haag, indien er barrières zijn bij de participatie. De samenwerking met het Sociaal Wijkzorgteam is nog meer verbeterd. Het sociaal wijkzorgteam vraagt regelmatig om de inzet van een Schilderswijk Moeder. Andersom vragen de projectmedewerkers van de Schilderswijk Moeders ook regelmatig advies aan het sociaal wijkzorgteam.

Participatieladder

De participatieladder is een middel waarmee de Vereniging van Nederlandse Gemeenten werken om de zelfredzaamheid van burgers te meten. Bij het project Schilderswijk Moeders wordt de participatieladder gebruikt om te onderzoeken welke groei de bereikte vrouwen meemaken gedurende het contact met de Schilderswijk Moeders. In het eerste gesprek wordt gekeken op welke trede de bereikte vrouw staat (0-meting).

Onderzoek naar de methodiek door het Verwey – Jonker instituut

In 2016 is het Verwey-Jonker Instituut gestart met een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA) van het project. Hierin wordt op een wetenschappelijke manier het effect gemeten van de werkzaamheden van de Schilderswijk Moeders op zowel maatschappelijk als op economisch vlak. De resultaten van het onderzoek worden in april 2017 verwacht.

2. De organisatie

Het Team van de Schilderswijk Moeders

Het multiculturele team van Schilderswijk Moeders startte in 2016 met 13 contactvrouwen. Gedurende de eerste maanden zijn vijf nieuwe contactvrouwen getraind en Schilderswijk Moeder geworden. Vanaf april waren 18 Schilderswijk Moeders actief. Eén van de grote krachten van het project is dat het team uit veel diverse etnische achtergronden bestaat. In 2016 bestond het team Schilderswijk Moeders uit vrouwen met een Marokkaanse, Caribische, Turkse, Surinaamse, Antilliaanse, Somalische en Soedanese achtergrond. Er zijn dan ook 28 verschillende etnische achtergronden bereikt (zie hoofdstuk 6: Resultaten in Cijfers). Het project wordt begeleid door twee parttime projectmedewerkers.

Werving en selectie van Schilderswijk Moeders

De werkzaamheden van een Schilderswijk Moeders zijn veeleisend. De contactvrouwen hebben namelijk vaak te maken met zware problematiek. Niet iedereen kan Schilderswijk Moeder worden! Sociale en communicatieve vaardigheden, integriteit, empathisch vermogen en grenzen kunnen stellen zijn belangrijke competenties van Schilderswijk Moeders. Deze en andere competenties zijn beschreven in het profiel voor de contactvrouwen (zie bijlage 2), dat als leidraad wordt gehanteerd bij het werving- en selectieproces van Schilderswijk Moeders.

Naast bovenstaande criteria is het een streven om het team, qua etnische achtergrond, een goede afspiegeling van de Schilderswijk te laten zijn. Hoe diverser, hoe meer buurtbewoners her project kan bereiken!

Foto's: Training nieuwe Schilderswijk Moeders en certificaatuitreiking

Deskundigheidsbevordering en begeleiding Schilderswijk Moeders

In 2016 is er een belangrijke focus geweest op de deskundigheidsbevordering en professionalisering van de Schilderswijk Moeders. De Schilderswijk Moeders worden begeleid op groepsniveau, in intervisiegroepen en tijdens individuele gesprekken met de projectmedewerkers.

Deskundigheidsbevordering

Eénmaal per week is er een groepsbijeenkomst van de Schilderswijk Moeders. Tijdens deze bijeenkomsten worden regelmatig gastsprekers uitgenodigd. Het afgelopen jaar zijn de Schilderswijk Moeders op de volgende thema's bijgeschoold:

- Opvoedingsondersteuning

Een training van 12 bijeenkomsten die werden gegeven door een docente pedagogiek van de Haagse Hogeschool met werkervaring bij CJG.

De training omvatte de volgende onderwerpen:

- Ontwikkelingsfasen van kinderen
- Pedagogische basisdoelen
- Emotionele ondersteuning (in verschillende culturen)
- Grenzen stellen
- Het belang van structuur en rust voor de ontwikkeling van een kind
- Het belang van spelen, speelgoed en (voor)lezen voor de ontwikkeling van een kind en vrijetijdsbesteding
- Voeding en beweging
- Cyberpesten
- Pubertijd
- Sociale kaart in het kader van opvoeden

- Budgetmaatje

Een training van 8 bijeenkomsten, waarbij twee financieel trainers van de gemeente Den Haag informatie hebben gegeven over budgetteren.

Bij deze bijeenkomsten kwamen de volgende onderwerpen aan bod:

- Uitgaven en inkomsten
- Omgaan met financiële hulpvragen
- Maandbegroting maken
- Voor- en nadelen balans over uitgaven
- Zakgeld
- Casuïstiek bespreking
- Rollenspelen
- Schuldhulpverlening

De trainingen opvoedingsondersteuning en budgetmaatje zijn gegeven in het kader van het programma 'Opgroeien in armoede', van het Kansfonds.

Foto: Uitreiking certificaten Budgetmaatje en Opvoedondersteuner

Naast deze trainingen heeft Indigo Haaglanden een voorlichting gegeven over drugs en verslaving en heeft Femmes for Freedom de Schilderswijk Moeders informatie gegeven over de sociale kaart als er sprake is van huwelijkse dwang, huwelijks gevangenschap of huiselijk geweld. Verder heeft de coördinator van de Sociale Wijkzorgteams in de Schilderswijk informatie gegeven aan de Schilderswijk Moeders over de verschillende manieren waarop cliënten kunnen worden aangemeld bij het Sociaal Wijkzorgteam.

Foto: Training opvoedingsondersteuning: rollenspel

Casuïstiek bespreking

Tijdens de casuïstiekbesprekingen wisselen de Schilderswijk Moeders ervaringen uit. Hierbij gaat het vaak om knelpunten en kennis van de sociale kaart. Iedere Schilderswijk Moeder heeft haar eigen kennis en expertise en tijdens de casuïstiekbesprekingen worden deze krachten gebundeld. Verder wordt de professionele kennis van de projectmedewerkers ingezet. Voor de Schilderswijk Moeders is het belangrijk om, bij (zeer) complexe situaties, terug te kunnen vallen op de projectmedewerkers. Niet alleen voor kennis, maar ook voor stoom afblazen zodat de contactvrouwen het probleem niet 'mee naar huis nemen'. Naast de kennis over het aanbod in en om de wijk, wordt ook kennis en kunde over hoe te handelen in bepaalde situaties gedeeld. Zo blijft bijvoorbeeld 'grenzen stellen' voor bijna alle Schilderswijk Moeders heel moeilijk. Door met elkaar in gesprek te gaan hierover, kunnen zij elkaar hierbij ondersteunen.

Intervisiegroepen

De intervisiegroepen bestaan uit drie groepen van zes Schilderswijk Moeders die maandelijks samen komen. Tijdens de intervisie wordt aandacht besteed aan de individuele Schilderswijk Moeder zelf, haar rol als contactvrouw, haar individuele kracht en valkuilen. Door de intervisiebijeenkomsten worden de Schilderswijk Moeders zich nog meer bewust van hun eigen kwaliteiten in hun werk en hun dromen voor de toekomst. De Schilderswijk Moeders adviseren en helpen elkaar bij het inbrengen van casussen. Bij de intervisiebijeenkomsten is de inzet van de projectmedewerker essentieel. Zij begeleidt de Schilderswijk Moeders bij het vinden van hun eigen weg naar hun doelen en dromen.

Individuele begeleidingsgesprekken

De Schilderswijk Moeders hebben minimaal eenmaal per twee maanden individuele gesprekken met de projectmedewerkers. Maar in het geval van zware casuïstiek, is er vaker contact. Tijdens deze individuele gesprekken wordt aandacht besteed aan hun persoonlijke ontwikkeling. Wat heeft de Schilderswijk Moeder nodig om zichzelf verder te ontwikkelen en moeten er eventuele barrières aangepakt worden? Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan de werkzaamheden van de Schilderswijk Moeder. Kan zij haar werk goed doen? Zijn er knelpunten of moeilijkheden in het contact met de vrouwen die zij ondersteunt? En kan de Schilderswijk Moeder zelf ergens extra ondersteuning bij gebruiken? De projectmedewerkers hebben een hele belangrijke rol voor de Schilderswijk Moeders als luisterend oor. De projectmedewerkers zijn ten alle tijden bereikbaar voor de Schilderswijk Moeders, ook indien nodig, 's avonds en in het weekend.

Teamdagen

In 2016 zijn drie teamdagen georganiseerd en zijn er twee strategiedagen geweest. Tijdens de teamdagen stond teambuilding en elkaar beter leren kennen centraal.

De strategiedagen waren in België. Met het gewonnen bedrag van de Kartiniprijs zijn deze dagen mogelijk gemaakt. Tijdens deze dagen is er nagedacht over de toekomst van het project en ieders verantwoordelijkheid hiervoor. Daarnaast is er gekeken naar wensen over de toekomst en hoe deze ideale toekomst bereikt kan worden.

Foto: Tijdens een van de teamdagen: tafelen na zelf gekookt te hebben

Persoonlijke ontwikkeling van de Schilderswijk Moeders

Een ander belangrijk doel van het project is de ontwikkeling van de Schilderswijk Moeders zelf. De deskundigheidsbevordering, de individuele gesprekken en de intervisie dragen daaraan bij. De persoonlijke doelen van de contactvrouwen worden besproken en geëvalueerd. Op dit moment is één Schilderswijk Moeders bezig met een HBO opleiding en zijn drie Schilderswijk Moeders gestart met een coachopleiding zodat zij in de toekomst de nieuwe Schilderswijk Moeders kunnen trainen en coachen.

Leer-werkervaringsplek

In augustus 2016 zijn bij De Mussen drie afgestudeerde HBO trainees via de startersbeurs bij De Mussen aan de slag gegaan. Twee van de drie komen uit de Schilderswijk. Alledrie hebben zij een baan gevonden.

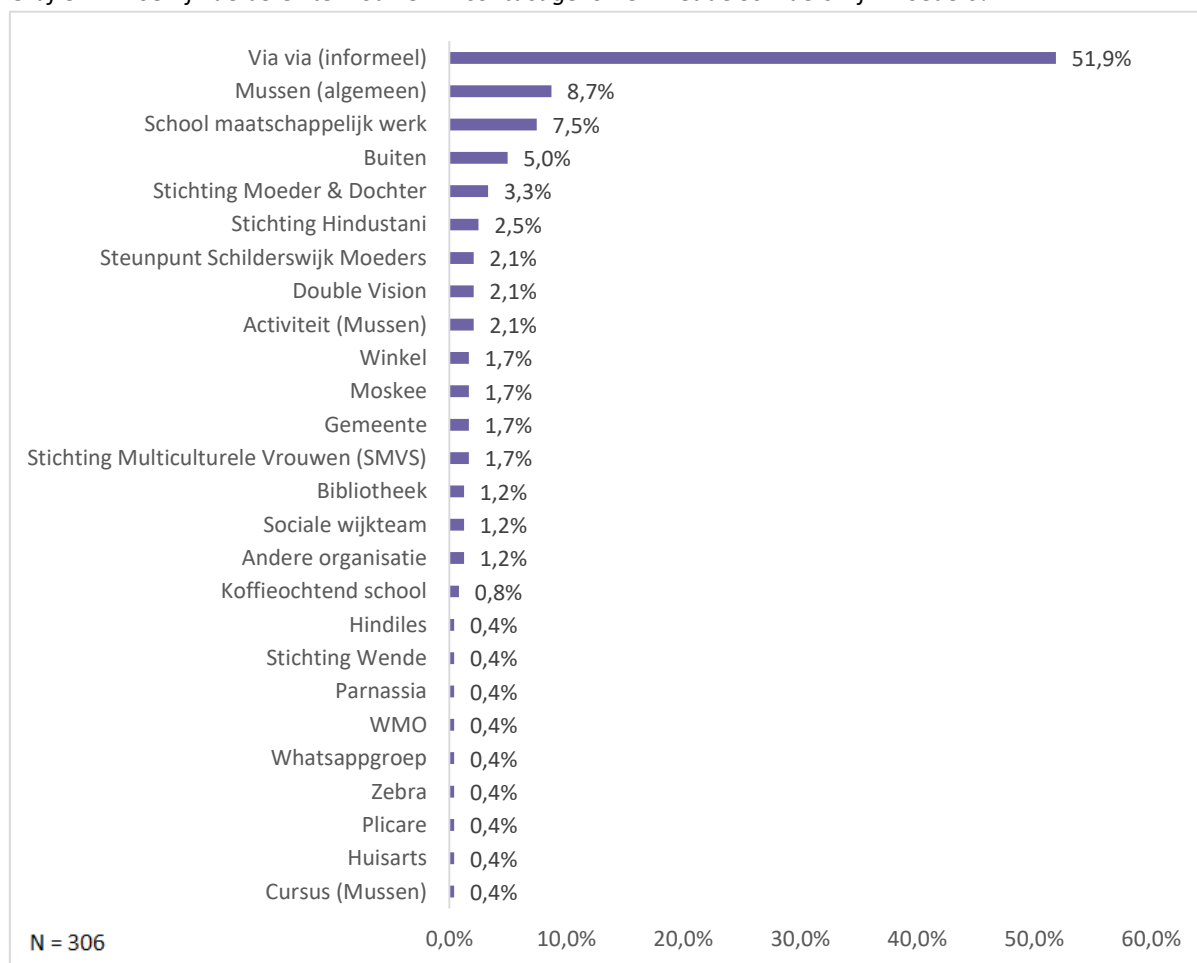

3. Schilderswijk Moeders in de praktijk

Aanmelding van vrouwen

De Schilderswijk Moeders komen op allerlei verschillende manieren in contact met andere vrouwen in de wijk. Zo spreken zij vrouwen aan buiten op straat of gaan zij in gesprek met moeders op het schoolplein. Vanuit het sociale netwerk dat de Schilderswijk Moeders hebben (opgebouwd), wordt vaak een beroep op hen gedaan. Mond tot mond reclame is hierin het belangrijkste. Als een vrouw uit de wijk goed op weg is geholpen door een Schilderswijk Moeder zal zij dit verder vertellen aan andere vrouwen in de wijk. In grafiek 1 is te zien dat meer dan de helft van de bereikte vrouwen (51,9%) via via (op een informele manier) terecht is gekomen bij een Schilderswijk Moeder.

Grafiek 1: Hoe zijn de bereikte vrouwen in contact gekomen met de Schilderswijk Moeders?

Voor de netwerkpartners kan het van belang zijn om de Schilderswijk Moeders in te schakelen. Vaak hebben hun cliënten net wat meer ondersteuning nodig dan een professional kan bieden door bijvoorbeeld een luisterend oor te bieden, praktisch de weg te wijzen, brieven te lezen, te vertalen of te zorgen dat iemand terecht komt bij de goede plekken voor het volgen van cursussen zoals Nederlandse les, computerles of sportactiviteiten. De ondersteuning van de Schilderswijk Moeders is dan aanvullend op die van de professionele hulpverlening. Daarnaast worden cliënten aangemeld via de zelforganisaties Stichting Moeder en Dochter en Stichting Multiculturele Vrouwen in de Schilderswijk.

Steunpunt Schilderswijk Moeders

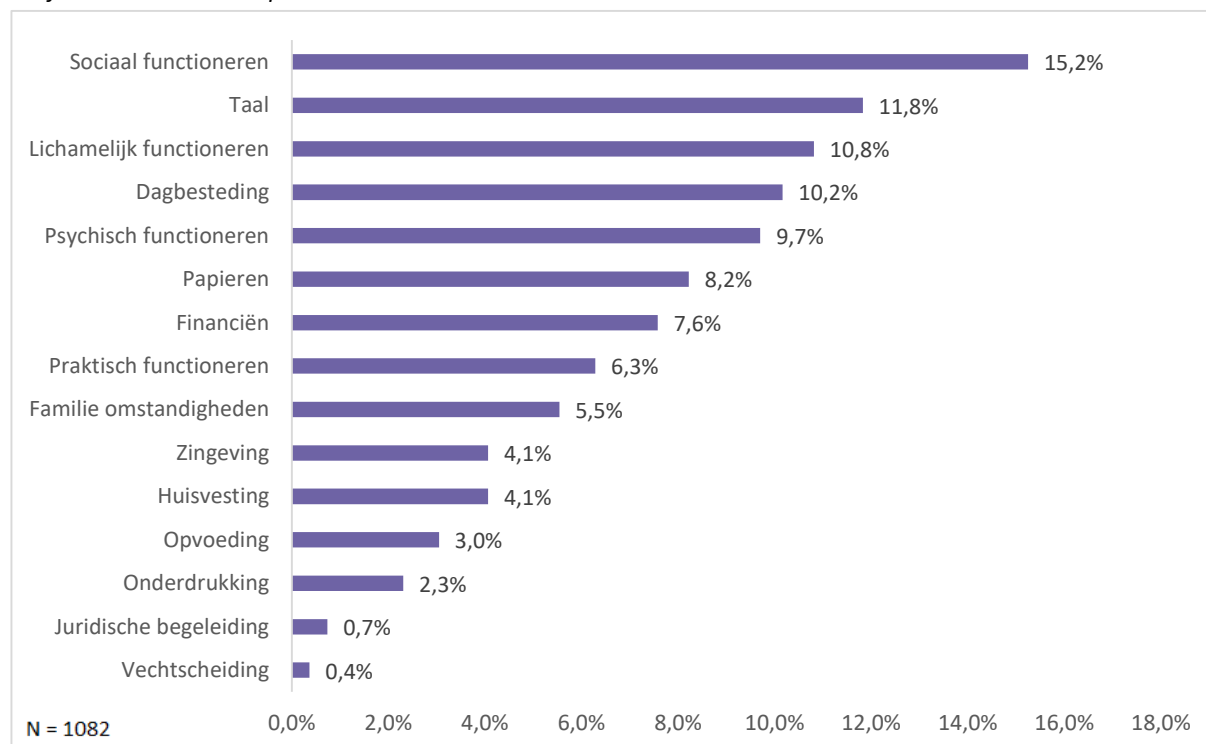
Twee keer per week wordt een spreekuur gedraaid door de Schilderswijk Moeders. Het Steunpunt is bedoeld voor wijkbewoners die behoefte hebben aan advies, informatie of ondersteuning. Het Steunpunt is een laagdrempelige manier om in contact te komen met een Schilderswijk Moeder. Zo kunnen organisaties de cliënten ook doorverwijzen naar de Schilderswijk Moeders. Als medewerkers en docenten van De Mussen signaleren dat er hulp nodig is bij een bezoeker van De Mussen, kunnen zij ook direct doorverwijzen naar het Steunpunt.

Problematiek

De Schilderswijk Moeders krijgen met allerlei verschillende soorten problematiek te maken. Vaak is er sprake van multiproblematiek. Financiële problemen, opvoedingsvragen en isolement komen vaak gelijktijdig voor. Ook huiselijk geweld is een probleem dat de Schilderswijk Moeders regelmatig tegenkomen. Isolement gaat vaak gepaard met eenzaamheid, depressie en andere psychische klachten. Bij financiële problemen is het vaak dat brieven niet worden opengemaakt en/of de bereikte vrouw de Nederlandse taal niet beheerst. Als een vrouw beseft dat het financieel niet goed gaat, is er vaak sprake van grote angst en schaamte. Net zoals bij opvoedingsvragen is het gevoel van falen als moeder vaak groot bij de vrouwen die om ondersteuning vragen.

Het merendeel van de bereikte vrouwen hebben last van (ernstige) stressklachten. Deze klachten hebben grote invloed op de lichamelijke gesteldheid, met als gevolg dat er bewegingsbeperkingen kunnen ontstaan. Veel bereikte vrouwen zitten vast in een vicieuze cirkel. De Schilderswijk Moeders proberen deze cirkel te doorbreken zodat de bereikte vrouwen hun leven (weer) in de hand en op de rit kunnen krijgen. De aandachtspunten van de bereikte vrouwen zijn weergegeven in grafiek 2.

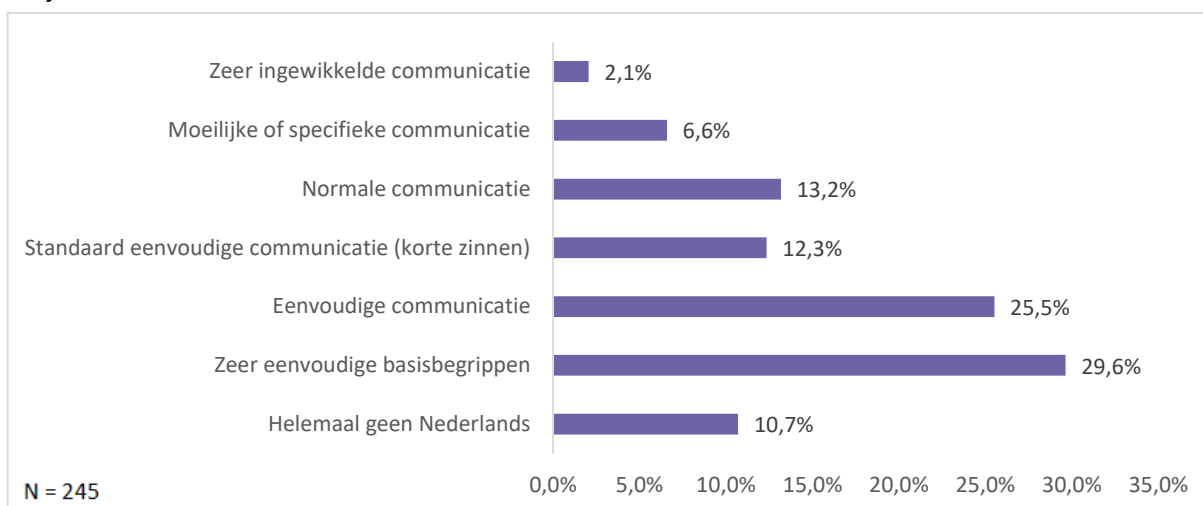
Grafiek 2: De aandachtspunten van de cliënten

De Nederlandse taal is een belangrijk aandachtspunt, zoals in grafiek 2 ook is te zien. Als gekeken wordt naar het taalniveau van de bereikte vrouwen, zien we dat 78,1% van de bereikte vrouwen helemaal geen Nederlands tot korte Nederlandse zinnen kan spreken, zie grafiek 3.

Grafiek 3: Taalniveau van de bereikte vrouwen

Toeleiding naar en van de hulpverlening

Sommige bereikte vrouwen hebben professionele hulp nodig. In deze situaties is vaak sprake van complexe en/of multiproblematiek. Onder bewoners van de Schilderswijk is er veelal groot wantrouwen naar de reguliere hulpverlening. Mensen willen niet dat instanties zich met hun leven bemoeien en er is grote angst bij ouders dat hun kinderen uit huis worden geplaatst. De Schilderswijk Moeders proberen de bereikte vrouwen goed voor te lichten over de reguliere hulpverlening. Indien nodig gaan de Schilderswijk Moeders ook mee naar hulpinstanties. Vaak is er naast professionele hulp meer nodig. De Schilderswijk Moeders zorgen dan bijvoorbeeld ook voor een passend cursusaanbod of een andere manier om sociale contacten op te bouwen.

Hulpverlenende instellingen verwijzen ook vrouwen door naar de Schilderswijk Moeders. In 2016 is er vanuit de hulpverlening 34 keer ondersteuning gevraagd aan een Schilderswijk Moeder. Deze vragen kwamen bijvoorbeeld van het schoolmaatschappelijk werk, het sociaal wijkzorgteam of Service Punt XL.

Beste,

Ik heb jullie email gekregen van X van stichting Zebra. Ik zit bij haar in het wijkteam als sociaal casemanager. Even geleden ben ik op huisbezoek geweest bij mevrouw F. van 73. Mevrouw spreekt geen Nederlands, alleen klassiek Arabisch. Ze is in haar eentje gevlucht vanuit Irak en heeft verder niemand in Nederland. Ze is heel erg eenzaam en zou graag een boodschapje met iemand doen of met iemand naar het wijkcentrum gaan voor activiteiten.

Kunnen jullie mij verder helpen?

– Sociaal casemanager, Gemeente Den Haag

Bovenstaande verzoeken komen binnen bij de projectmedewerkers. Zij kijken welke Schilderswijk Moeder het beste past bij de situatie en wie er nog ruimte heeft voor de cliënt. Op deze manier proberen de projectmedewerkers zo goed mogelijk vraag en aanbod op elkaar af te stemmen.

Duur en verloop contact

De Schilderswijk Moeders bieden verschillende soorten hulp aan. Vaak begint de hulp met iets praktisch, zoals het lezen van een brief of het bellen naar een instantie. Op deze manier wordt het vertrouwen opgebouwd. Een luisterend oor bieden is een belangrijke kracht van de Schilderswijk Moeders. De Schilderswijk Moeders luisteren goed naar wat de vrouw zegt en kijken goed naar haar non-verbale gedrag. Naarmate het vertrouwen in de Schilderswijk Moeder groter wordt, vertelt de bereikte vrouw steeds meer haar verhaal. Op deze manier kunnen de Schilderswijk Moeders steeds beter inschatten wat moet en kan gebeuren om de bereikte vrouw te helpen. Zodra dit moment is bereikt gaan de Schilderswijk Moeders samen met de bereikte vrouw aan de slag zodat de vrouw op de goede plek terecht komt en indien nodig de juiste hulp krijgt.

De Schilderswijk Moeders motiveren veel vrouwen die zij bereiken om te participeren. Bijvoorbeeld om mee te doen aan activiteiten zoals sport- en taallessen maar ook om hulp te vragen en aan te nemen. Om de drempel te verlagen, gaan de Schilderswijk Moeders de eerste paar keren mee naar een activiteit (bijvoorbeeld sportles). Op deze manier wordt de nieuwe vrouw geïntroduceerd bij de bestaande groep en is het minder eng voor haar. Na een aantal keren gaan de vrouwen zelfstandig naar de activiteit en kan de Schilderswijk Moeder beginnen met loslaten.

Er zijn ook vrouwen die geen langdurige hulp nodig hebben, maar een korte, praktische vraag hebben over bijvoorbeeld het invullen van een (digitaal) formulier. Voor deze vragen kunnen wijkbewoners naar het Steunpunt van de Schilderswijk Moeders gaan.

Er is sprake van een langdurig contact als er meer dan vijf contactmomenten zijn geweest. Langdurige contacten duren meestal minimaal een jaar. Vaak begint het contact heel intensief, soms wel meer dan één keer per week. Als de bereikte vrouw goed op weg is, zal de Schilderswijk Moeder beetje bij beetje loslaten. In de laatste fase van het contact kan de vrouw haar eigen weg vinden en loopt de nodige hulpverlening. Daarnaast neemt de vrouw deel aan cursussen of is zij op een andere manier actief. In deze fase functioneert de Schilderswijk Moeder uitsluitend nog als een vangnet voor als er iets is.

4. Resultaten: enkele casussen

Huiselijk geweld en de hulpverlening

“In oktober zie ik een vrouw de straat op rennen, zij lijkt in paniek en huilt. Ze is op haar slippers, in pyjama en heeft geen hoofddoek om. Haar man heeft haar net geslagen en ze is weg gerend. Ik neem haar mee naar De Mussen en daar besluiten we naar het politiebureau te gaan om aangifte te doen. Op het politiebureau hoor ik dat haar man eraan komt en ik besluit, voor mijn eigen veiligheid, te vertrekken. Wat er daarna is gebeurd weet ik niet precies, maar mevrouw gaat terug naar haar man. Zonder aangifte.

Mevrouw heeft een baby van zeven maanden en is twee maanden zwanger. Zij is getrouwd tegen de wil van haar familie in. Dit maakt dat het gevaarlijk is om naar haar ouders te gaan, omdat er in de Koerdische cultuur vaak sprake is van eerwraak. Mevrouw heeft wel contact met haar zus, maar van haar zus mag ze niet daarheen komen, want ook zij is bang voor haar zwager. Mevrouw is analfabeet, spreekt geen Nederlands en ook haar Turks is niet vloeiend.

In december is het weer zover, er is weer sprake van huiselijk geweld bij mevrouw. Ik doe samen met haar aangifte en samen met de politie haalt zij haar baby op. Mevrouw vertrekt naar de noodopvang, die ik heb geregeld. Na drie dagen moet zij de noodopvang uit. Er is geen hulpverlening opgestart en mevrouw heeft geen perspectief. Helemaal niets. Er wordt tegen haar gezegd dat het kind naar de vader kan en zij naar de nachtopvang. Dat mevrouw borstvoeding geeft is niet van belang, want vader heeft ook gezag. Er wordt nog voorgesteld om te bemiddelen tussen man en vrouw, maar voor mevrouw staat het vast, zij wil scheiden. Ik ga naar De Mussen met dit verhaal want ik weet niet meer wat ik moet doen. Er wordt wat rond gebeld, maar er is geen oplossing. Ik krijg het bij de noodopvang voor elkaar dat mevrouw nog één nacht kan blijven. De volgende ochtend wordt mevrouw door een kennis van mij opgehaald bij de noodopvang en bij De Mussen gebracht, in de hoop dat er een oplossing wordt gevonden.

De projectmedewerker begint nogmaals rond te bellen. Waar kan mevrouw heen, met haar kind? Ze geeft tenslotte borstvoeding, maar daar lijkt niemand waarde aan te hechten. Na 9 instanties te hebben gesproken, zonder enig resultaat, bellen we wanhopig naar Femmes for Freedom. En eindelijk wordt er actie ondernomen. Helaas is er nog geen opvang of andere oplossing maar we worden geholpen. Femmes for Freedom geeft het telefoonnummer van een gemeenteraadslid en zij komt direct naar De Mussen. Via de wethouder en de hoogste ambtenaren wordt geprobeerd om opvang te regelen. Ondertussen wordt aan De Mussen gevraagd door het Centraal Coördinatie Punt (CCP) of zij willen bemiddelen tussen man en vrouw. We besluiten om niet op dit verzoek in te gaan, mevrouw geeft immers aan dat ze mishandeld is en niet naar haar man terug wil. Een paar uur later belt een medewerker van het CCP terug met de vraag of de bemiddeling is gelukt.

Mevrouw zit ondertussen nog steeds bij De Mussen, met haar kind. Uiteindelijk, aan het begin van de avond en na veel druk vanuit het gemeenteraadslid is het gelukt. Mevrouw heeft voor de komende week opvang, met haar kind. Na een week wordt zij weer uit de opvang gezet, is er nog steeds geen hulpverlening, wordt er opnieuw een poging tot bemiddeling voorgesteld en is er weer geen plek om naartoe te gaan. Met alle angst gaat mevrouw naar haar ouders terug, met haar kind. Dan krijgt mevrouw een miskraam met als gevolg een operatie. Op dit moment heeft mevrouw een advocaat voor haar scheiding en om haar verblijfsvergunning opnieuw aan te vragen. Uiteindelijk is er via het sociaal wijkzorgteam hulp opgestart”, *Turkse Schilderswijk Moeder*.

“Ik begeleid een oudere vrouw, die haar hele leven eigenlijk alleen maar thuis is geweest en voor haar man heeft gezorgd. Haar man is nu 90 jaar en kan nauwelijks nog lopen. Mevrouw durft niet naar buiten te gaan, omdat ze bang is dat haar man zal vallen. Om het voor haar en haar man makkelijker te maken heb ik Plicare ingeschakeld. Nadat Plicare verschillende zorg had geregeld, kon ik met mevrouw naar buiten om de wijk te verkennen. Ik heb haar alles laten zien waar wat er in de wijk is, de apotheek, de tandarts, service punt XL, buurtcentra ect. We zijn naar de Haagse Markt geweest en ik heb haar de kraampjes laten zien waar de mensen Marokkaans spreken. Mevrouw spreekt nauwelijks Nederlands en dan kan ze op deze manier wel in contact komen met andere mensen. Volgende stap: Nederlandse les”, *Marokkaanse Schilderswijk Moeder.*

“Een mevrouw die ik help wil naar buiten en dingen doen en leren. Het belangrijkste voor mevrouw is dat zij Nederlands gaat leren, zodat ze met mensen kan praten als ze naar buiten gaat. Samen zijn we aan de slag gegaan om te kijken wat er allemaal in de buurt was, waar zij zich bij kon aansluiten. Toen de Nederlandse les was geregeld, wilde mevrouw ook graag gaan sporten. We zijn op zoek gegaan naar een geschikte sportschool waar zij nu drie keer per week sport. Mevrouw ging zich beter voelen qua gezondheid. Hierdoor had zij meer energie en wilde zij graag vrijwilligerswerk gaan doen. We hebben een gesprek aangevraagd op de school van haar kinderen en momenteel is zij daar overblijfmoeder. Mevrouw geeft zich aan zo vrij als een vogel te voelen en heeft zich nu aangemeld bij een rijsschool om haar rijbewijs te halen, zodat ze echt vrij is om te gaan en staan waar zij wil en niet afhankelijk is van iets of iemand. Prachtvrouw!”, *Marokkaanse Schilderswijk Moeder.*

“Ik ben zo lang bezig geweest om deze mevrouw haar vertrouwen te winnen. Ik denk dat het wel 4 maanden heeft geduurd voordat zij mij vertelde dat ze alleenstaand moeder is van een zoon. Na heel veel gesprekken vertelde ze mij dat ze zich schaamde, maar dat haar zoon problematisch gedrag had op school. Ze vroeg of ik mee ging op oudergesprek op school. Tijdens dat gesprek werd mij duidelijk dat haar zoon concentratieproblemen heeft, de onderwijzer dacht aan ADHD. Hiervoor moest de jongen onderzocht worden bij een instituut in Oegstgeest. Mevrouw is sinds zij in Nederland woont nog nooit buiten Den Haag geweest. Samen zijn we met haar zoon met het openbaar vervoer daarheen gereisd. En haar zoon is inderdaad gediagnostiseerd met ADHD. Momenteel help ik haar bij verschillende dingen in de opvoeding en geef ik haar advies en informatie over kinderen met ADHD”, *Somalische Schilderswijk Moeder.*

“Dit verhaal maakte mij zo verdrietig toen mevrouw het voor het eerst aan mij vertelde.

Mevrouw had het heel moeilijk thuis. Haar man was gok- en alcohol verslaafd en zodra ze hierover iets zei tegen haar schoonmoeder werd ze door haar geslagen. Ze wil graag scheiden, maar ze wist niet wat de procedure daarvoor was. Voordat zij met dit hele verhaal vertelde heb ik eerst het vertrouwen moeten opbouwen met haar. Ze kwam in eerste instantie bij mij met de hulpvraag dat ze meer naar buiten wilde. Ik had haar aangemeld bij taalles en we gingen samen naar de koffie ochtenden en sporten. Uiteindelijk vertelde zij mij wat er bij haar thuis gaande was. Samen zijn we op gesprek gegaan bij een Marokkaanse advocate die gespecialiseerd is in het Marokkaanse huwelijks- en scheidingsrecht. Momenteel is mevrouw gescheiden en woont met haar zoon in een leuke woning. Het gaat goed met haar, ze heeft ook vrijwilligerswerk gevonden bij een bejaardentehuis”, *Marokkaanse Schilderswijk Moeder.*

“Een mevrouw kwam op het spreekuur met een tas vol met papieren. Eén brief had ze in haar hand en dit was de laatste brief die ze had gekregen van een deurwaarder. We zijn twee dagen bezig geweest om alle brieven te sorteren om erachter te komen waar nou die laatste brief over ging. Na twee dagen hadden we een overzicht en kwam ik erachter dat mevrouw flinke schulden had bij de woningbouw, de creditcardmaatschappij, Ziggo en nog een aantal andere partijen. Ik heb haar aangemeld bij de Schuldhulpverlening, samen zijn we naar de eerste afspraak gegaan. Al snel werd duidelijk dat de schulden te hoog waren om een betalingsregeling te treffen met alle partijen. Schuldsanering was de enige mogelijkheid. Ik ben met mevrouw naar de afspraak gegaan over de schuldsanering, dat was nodig omdat ik kon tolken en namens mevrouw uit kon leggen wat er aan de hand was. Mevrouw is als het goed is over 2 jaar schuldenvrij. Ze krijgt per week leefgeld mee van € 80 euro voor haar en haar kind om van rond te komen en voor eten, kleding en verzorgingsproducten. De rest van haar vaste lasten worden betaald. Ik hoop dat zij over twee jaar een mooie nieuwe start kan maken. Ik zal haar blijven helpen om te kijken hoe ze rond kan komen van €80,- per week. Daar zijn we voor toch?!”, *Somalische Schilderswijk Moeder.*

“Dit is zo een mooi verhaal dushi (schatje), zegt deze Schilderswijk Moeder tegen haar collega. Een buurvrouw van mij heeft een zoon van 16 jaar en hij spijsbelt samen met zijn vriendin, zodat ze bij elkaar kunnen zijn. Ik dacht dit is niet goed. School is belangrijk voor kinderen, maar liefde ook! Eerst ben ik in gesprek gegaan met de moeder van de jongen en daarna met allebei de ouders. Ik heb tegen hun gezegd dat het belangrijk is om je kinderen naar huis te lokken, lekker kopje thee en koekje erbij en zeggen dat hun liefje mee mag komen. Zo kunnen ze op school uitkijken naar de namiddag, waarbij ze elkaar weer mogen en kunnen zien! Het gesprek ging fantastisch. Ze gaan allebei weer naar school, de ouders weten waar hun kinderen zijn en die twee zijn nog verliefder dan eerst. Wat is het leven toch mooi niet waar dushi!”, *Antilliaanse Schilderswijk Moeder*

5. Resultaten in cijfers

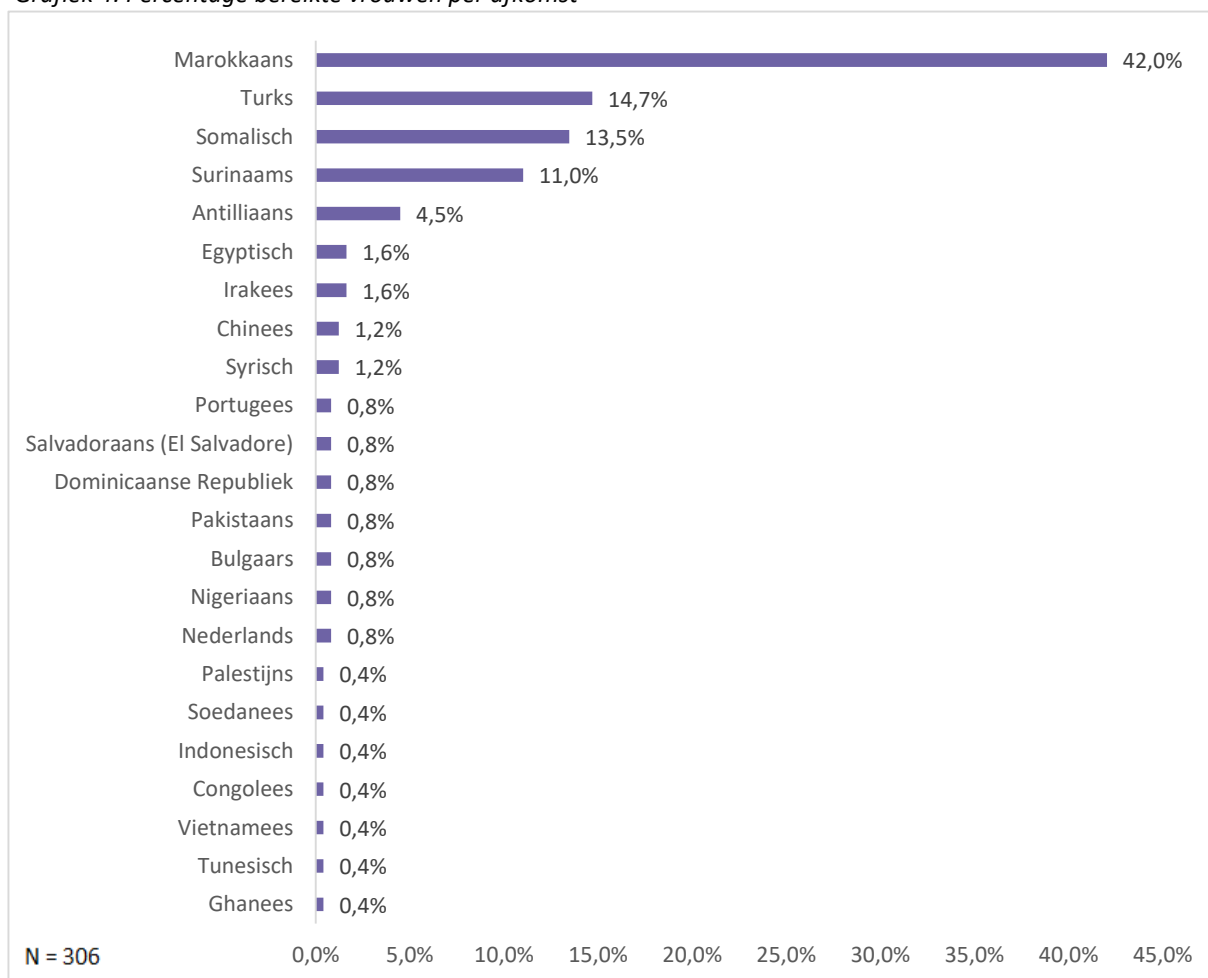
Aantal bereikte vrouwen

De Schilderswijk Moeders hebben in 2016 in totaal 306 geïsoleerde vrouwen uit de Schilderswijk bereikt. Bij 245 vrouwen is er sprake geweest van langdurig contact (> 5 contactmomenten). De overige contactmomenten behoren tot een kortdurend contact (< 5 contactmomenten).

Algemene informatie over de bereikte vrouwen

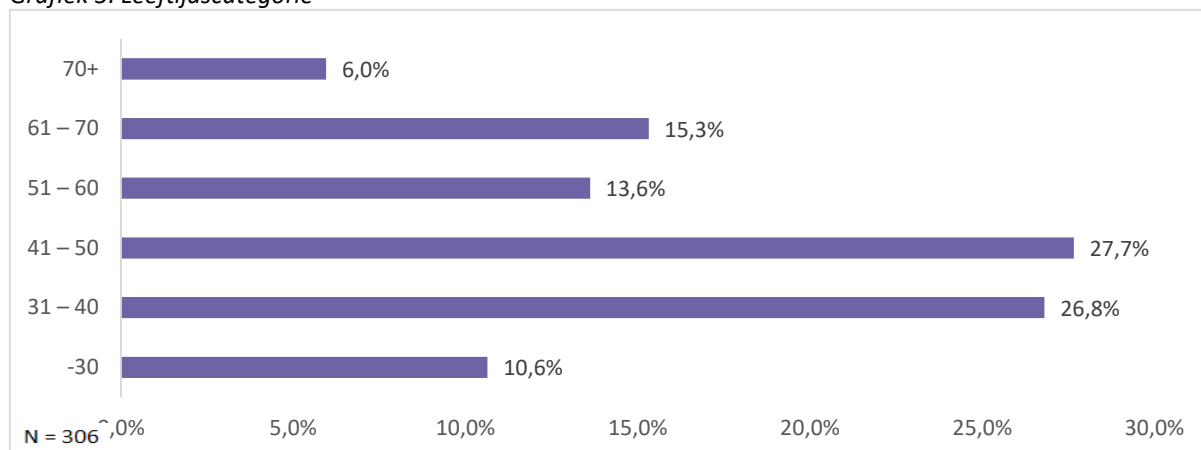
Zoals grafiek 4 laat zien, is de groep bereikte vrouwen enorm divers wat betreft afkomst. Vrouwen van Marokkaanse (42,0%) afkomst zijn het meest vertegenwoordigd in de bereikte groep vrouwen, gevolgd door vrouwen van Turkse (14,7%) afkomst. Verder zijn de meeste vrouwen die bereikt zijn boven de 30 jaar (89,4%) en zitten de meeste vrouwen in de leeftijdscategorie 41-50 jaar (27,7%), zie grafiek 5. Meer dan de helft van de bereikte vrouwen is getrouwd (61,2%) en meer dan 20% van de bereikte vrouwen is gescheiden, zie grafiek 6. In grafiek 7 is te zien dat meer dan 40% van de bereikte vrouwen een WWB uitkering ontvangt en heeft slechts 5% van de bereikte vrouwen inkomsten ontvangen uit arbeid.

Grafiek 4: Percentage bereikte vrouwen per afkomst

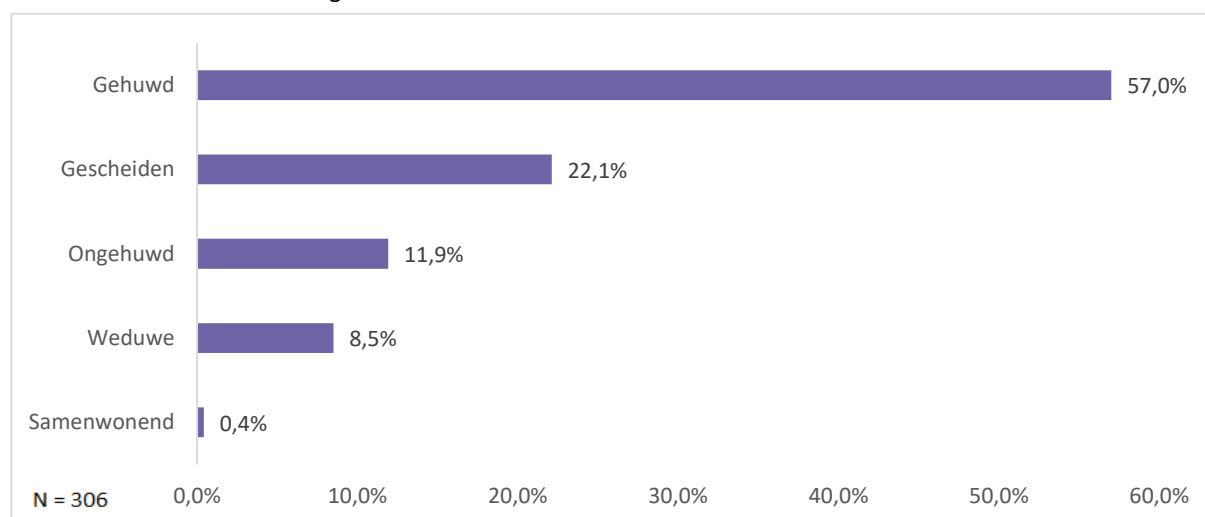

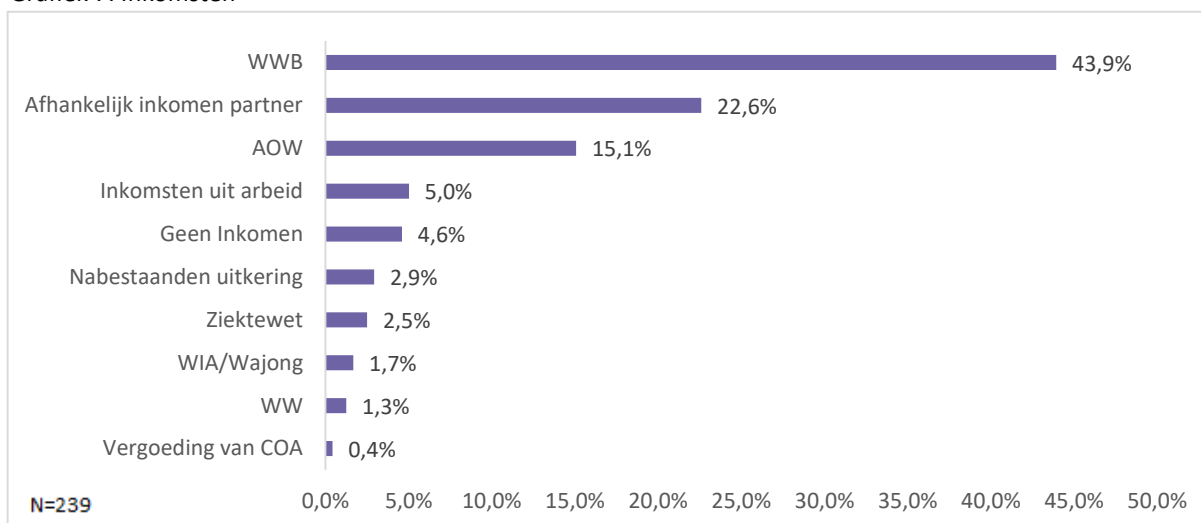
Grafiek 5: Leeftijdscategorie

Grafiek 6: Gezinsstelling

Grafiek 7: Inkomsten

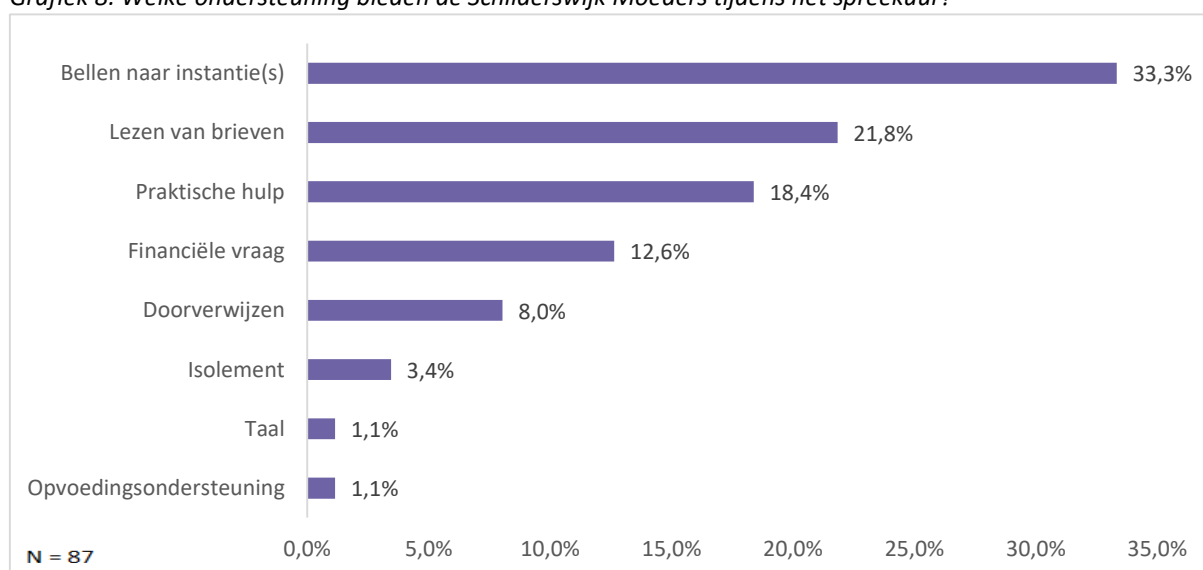

Steunpunt Schilderswijk Moeders

Veel moeders uit de Schilderswijk vragen om ondersteuning van een Schilderswijk Moeder. Om deze grote vraag aan te kunnen is het Steunpunt Schilderswijk Moeders opgericht. De Schilderswijk Moeders houden twee keer per week een inloopspreekuur waar zij wijkbewoners informatie, advies en ondersteuning geven. Op het Steunpunt komen voornamelijk vrouwen die kortdurende of eenmalige hulp nodig hebben. Zoals grafiek 8 laat zien, ondersteunen de Schilderswijk Moeders hen tijdens het spreekuur met het bellen naar instantie(s) (33,3%), het lezen van een brief (21,8%) en praktische hulp (18,4%). Naast het bieden van een luisterend oor, verwijzen de Schilderswijk Moeders vrouwen door naar activiteiten in De Mussen of daarbuiten. Zij motiveren vrouwen om deel te nemen aan sportactiviteiten, taal-, computer- en creativiteitslessen en introduceren hen indien nodig. Omgekeerd signaleren docenten en andere medewerkers van De Mussen vrouwen die een steuntje in de rug nodig hebben en verwijzen hen door naar de Schilderswijk Moeders. Deze praktische vragen zijn vaak het startpunt voor het contact en het opbouwen van een noodzakelijke vertrouwensband om in te schatten of er nog andere problematiek speelt. Voor verwijzers en onze ketenpartners is het Steunpunt van belang om mensen te koppelen aan een Schilderswijk Moeder, in het bijzonder wanneer nog geen contact is gelegd. De verwijzers en ketenpartners kunnen dan direct actie ondernemen en zo een warme overdracht of verwijzing doen.

Grafiek 8: Welke ondersteuning bieden de Schilderswijk Moeders tijdens het spreekuur?

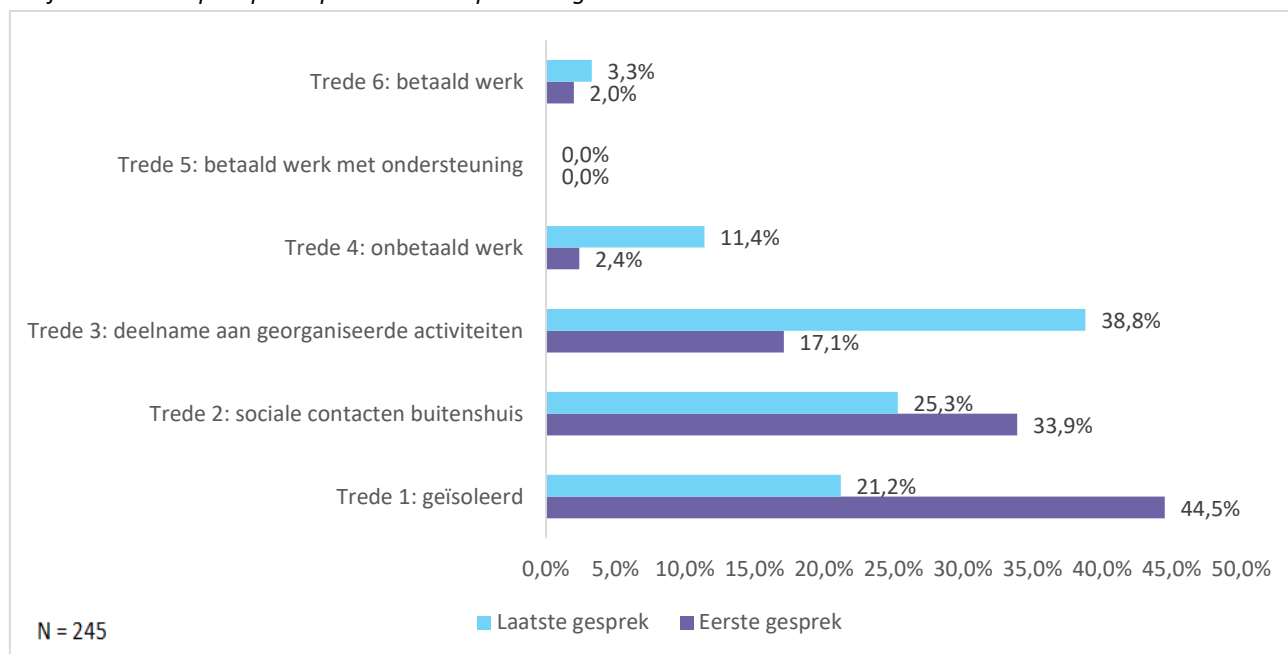
Stijging op de participatieladder

Om isolement te doorbreken worden vrouwen veelal toegeleid naar laagdrempelige activiteiten zoals naailes, koffieochtenden of Nederlandse les. Na deze stap gezet te hebben kunnen de Schilderswijk Moeders wat meer afstand nemen van de bereikte vrouw. Vanuit het doorbreken van het isolement met een laagdrempelige activiteit kan verder gewerkt worden naar een sociaal netwerk. Hierbij gaat het om contacten leggen en deze contacten ook te onderhouden. Een bereikte vrouw wordt pas losgelaten door een Schilderswijk Moeder als zij zeker weet dat de vrouw zelfredzaam is en duurzame contacten heeft opgebouwd.

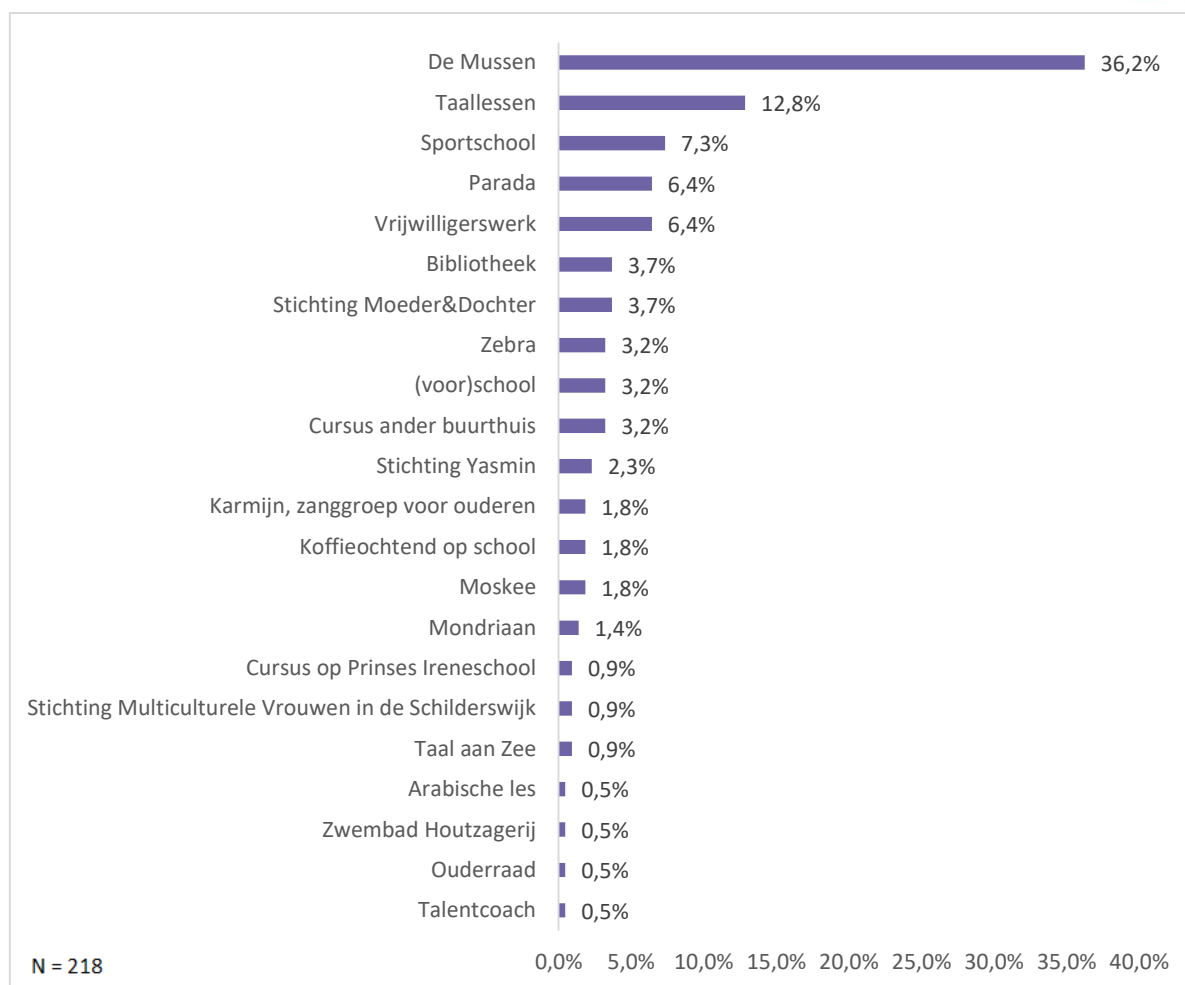
Zoals grafiek 9 laat zien, heeft er een grote verschuiving plaatsgevonden op de participatieladder naar aanleiding van het contact met de Schilderswijk Moeders. Vóór het eerste gesprek bleek bijna de helft van de vrouwen op trede 1 (44,5%) te zitten. Na het laatste gesprek staat 78,8% van de bereikte vrouwen op trede 2 of hoger. De verschuiving, van bereikte vrouwen op de participatieladder, is grotendeels naar trede 3 (38,8%) en trede 4 (11,4%) gegaan. Uit grafiek 10 blijkt dat de bereikte vrouwen op trede 3 voornamelijk zijn toegeleid naar laagdrempelige activiteiten in en buiten De Mussen. Uit het hoge percentage dat naar activiteiten van De Mussen wordt toegeleid is te concluderen dat integraal werken een belangrijk aspect is binnen de werkzaamheden van de Schilderswijk Moeders. Ook is er een grote verschuiving geweest bij trede 4. Vóór het eerste gesprek deed maar 2,4% van de bereikte vrouwen vrijwilligerswerk (trede 4) en na het laatste gesprek was dit 11,4%. In deze analyse zijn alle langdurige contacten meegenomen (245 vrouwen), ook de momenteel nog lopende contacten.

Grafiek 9: Groei op de participatieladder in percentages

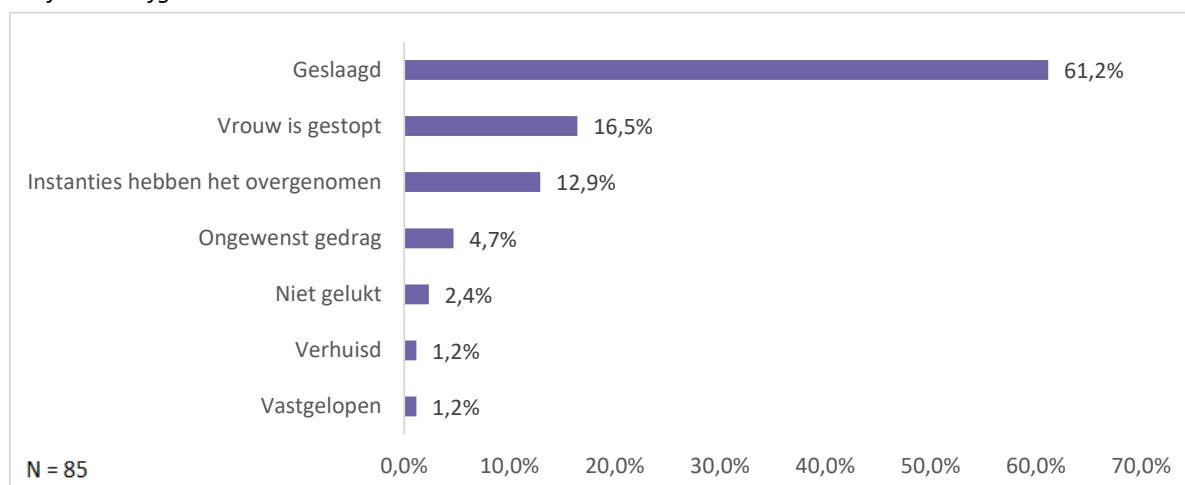

Grafiek 10: Toegeleid naar georganiseerde activiteiten

In 2016 zijn er in totaal 85 contacten afgerond. Uit grafiek 11 blijkt dat ruim 60% van de afgeronde contacten is geslaagd, dit betekent dat de bereikte vrouwen zelfredzaam zijn en duurzame contacten hebben opgebouwd. Meer dan 12,5% van de afgeronde contacten is overgenomen door hulpinstanties.

Grafiek 11: Afgeronde contacten

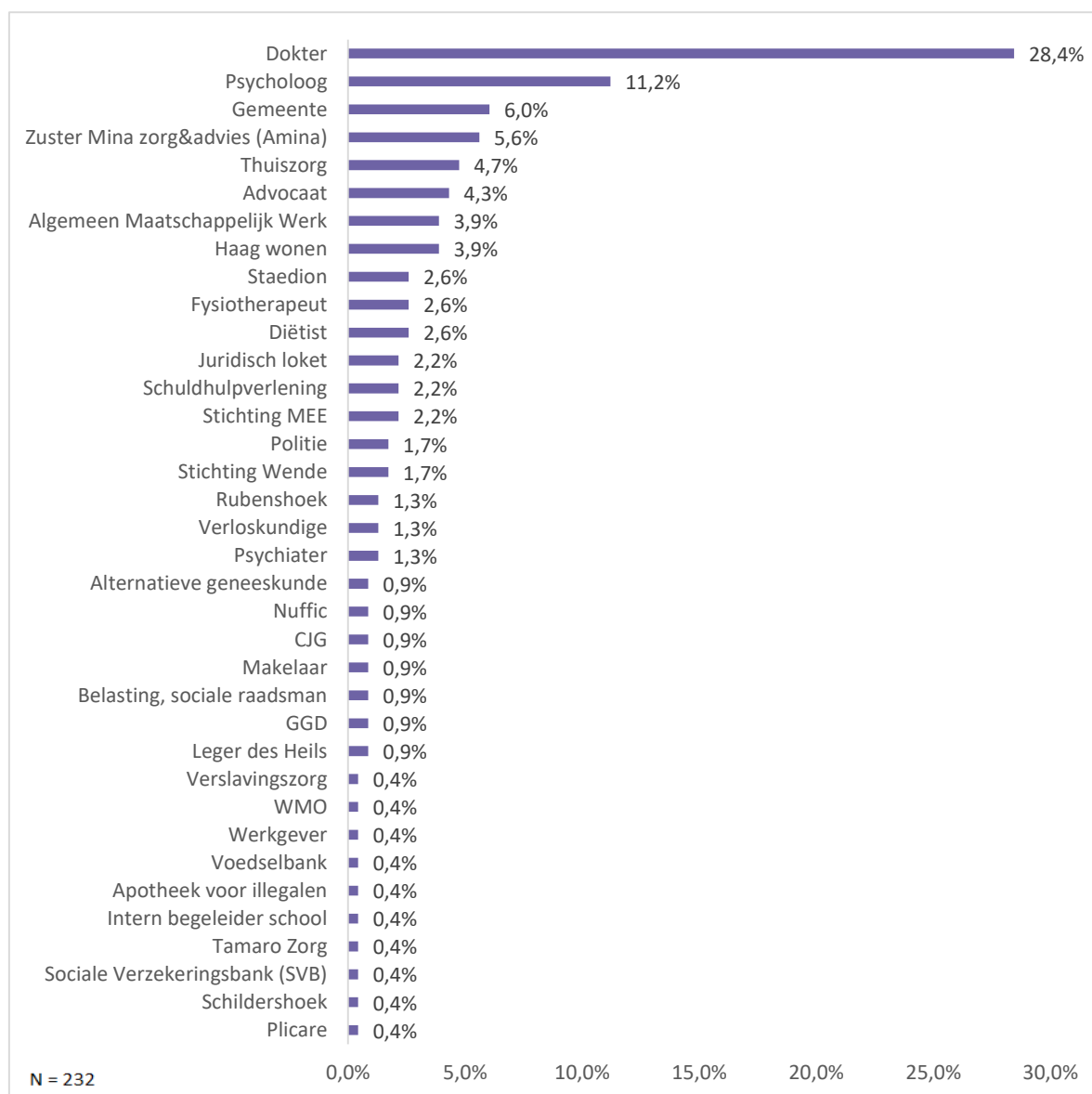

Toeleiding naar hulpverlening

Naast dat de Schilderswijk Moeders de bereikte vrouwen toeleiden naar een passend cursusaanbod (en daarbij meer sociale contacten opdoen) schakelen zij, indien nodig, ook professionele hulp in. In deze situaties is vaak sprake van complexe en/of multiproblematiek. De Schilderswijk Moeders zorgen voor een warme overdracht naar de desbetreffende hulp. Vaak gaan zij de eerste afspraak mee. Als het professionele traject van start is gegaan zal de Schilderswijk Moeder contact houden met de vrouw en haar verder begeleiden.

In 2016 hebben de Schilderswijk Moeders 232 keer vrouwen toegeleid naar de reguliere hulpverlening. In grafiek 12 is te zien dat veel vrouwen worden doorverwezen naar zowel de geestelijke als de lichamelijke gezondheidszorg. Zo is 28,4% doorverwezen naar een dokter. Hieronder valt niet alleen de huisarts, maar ook specialisten in het ziekenhuis.

Grafiek 12: Doorverwijzingen naar reguliere hulpinstanties

6. De Schilderswijk Moeders in de media

Het jaar 2016 was een bijzonder jaar wat betreft de media. Omdat De Mussen haar 90ste verjaardag vierde, met als hoogtepunt het bezoek van Koningin Máxima, bracht dit veel publiciteit met zich mee. Niet alleen als buurtcentrum in het algemeen, ook heel specifiek voor het project Schilderswijk Moeders. Zo heeft RTL Nieuws niet alleen een artikel geschreven over de werkzaamheden van het project Schilderswijk Moeders, maar heeft ook voor het 19:30 uur journaal een Schilderswijk Moeder gevolgd. Een andere Schilderswijk Moeder is gevolgd voor het NOS journaal van 20:00 uur. Tijdens het bezoek van Koningin Máxima was één van de persmomenten bij de Schilderswijk Moeders. Dit maakt dat ook na het bezoek van Máxima veel aandacht is geweest voor het project. Tot in Londen en Parijs toe kwamen foto's van de Schilderswijk Moeders langs. Voor Blauw Bloed is na het bezoek van de Koningin één van de Schilderswijk Moeder geïnterviewd. In bijlage 3 vindt u alle links naar de verschillende media.

Foto: Koningin Máxima in gesprek met de Schilderswijk Moeders

7. Knelpunten

Naast alles successen in 2016, zijn we ook tegen een aantal knelpunten aangelopen. Zo blijft, net zoals in voorafgaande jaren, het beëindigen van contacten heel lastig voor de Schilderswijk Moeders. Zij vragen zich ook vaak af wanneer er sprake is van een beëindigd contact. Vrouwen die niet meer intensief en/of op structurele basis begeleid worden door een Schilderswijk Moeder zijn, wat de projectmedewerkers betreft, afgesloten contacten. Toch worden de Schilderswijk Moeders nog steeds, na het afsluiten, door deze vrouwen gebeld met korte, praktische vragen. Het blijkt dus lastig te zijn om een contact echt helemaal af te sluiten en ook een juiste definitie te geven aan afgesloten contacten.

Een ander knelpunt is dat het toeleiden naar de juiste hulpverlening soms heel moeilijk is. Vanwege de korte lijnen die het project heeft met de reguliere hulp is het makkelijk om advies te vragen aan hulpverleners. Dit wordt als zeer prettig ervaren. Ondanks de korte lijntjes kunnen bereikte vrouwen niet via een snellere route geholpen worden. Hierdoor worden soms verkeerde verwachtingen geschapen, bij zowel de projectmedewerkers als bij de Schilderswijk Moeders en de bereikte vrouwen.

Daarnaast is het definiëren van het woord 'geïsoleerd' lastig. Bij de participatieladder als instrument, lijkt het zo te zijn dat iemand die deelneemt aan georganiseerde activiteiten of bijvoorbeeld een baan heeft, niet meer geïsoleerd is. Maar onze ervaring is dat het één het ander niet hoeft uit te sluiten. Iemand die werkt hoeft nog geen sociale contacten op te doen en kan zich nog steeds eenzaam of geïsoleerd voelen of zijn. Bij de participatieladder horen trede 1 (geïsoleerd) en trede 2 (sociale contacten buitenshuis) bij elkaar, beide treden gaan over sociale participatie. Trede 3 (deelname georganiseerde activiteiten), trede 4 (onbetaald werk), trede 5 (betaald werk met ondersteuning) en trede 6 (betaald werk) horen ook bij elkaar. De laatste vier treden gaan over dagbesteding. Je zou dus kunnen zeggen dat de participatieladder als instrument niet verfijnd genoeg is om een goede analyse van de situatie van vrouwen en de vooruitgang die er wordt geboekt, te kunnen maken. In 2017 zal een duidelijke definitie van het woord 'geïsoleerd' worden gemaakt, zodat hieraan vastgehouden kan worden.

Het registratiesysteem voor het project Schilderswijk Moeders is door Buurtcentrum De Mussen zelf ontwikkeld. Het hele jaar door wordt het systeem verbeterd. Uitgangspunt is dat we een goed beeld van de resultaten willen krijgen zonder dat we te veel tijd willen steken in het invoeren van gegevens. Tijdens het maken van deze rapportage kwamen er echter wederom knelpunten aan het licht. In 2017 zal het registratiesysteem dan ook grondig worden herzien. We hopen dan een nog betere analyse te kunnen maken van de resultaten van het project.

Een van de grootste knelpunten blijft de tijdelijkheid van de subsidies. Deze blijft als een donkere wolk boven het project hangen. De resultaten van het project zijn duidelijk aanwezig en worden door iedereen omarmd. Maar ondanks dat, is het ieder jaar weer onzeker of het project gecontinueerd zal worden. Dit geeft veel onzekerheid bij de Schilderswijk Moeders, de vrouwen die zijn bereikt en de projectmedewerkers. Veel tijd en energie gaat zitten in de zorg voor continuering van het project. We hadden gehoopt dat er in 2016 meer duidelijkheid zou komen over verduurzaming van het project. Dat is helaas nog niet gebeurd.

8. Conclusie

Het project Schilderswijk Moeders zet getrainde contactvrouwen in om (geïsoleerde) vrouwen in de Schilderswijk te ondersteunen en te activeren. Het uitgangspunt van de gehanteerde methodiek is de eigen kracht van vrouwen. Een ander belangrijk aspect van de methodiek is de nauwe samenwerking met netwerkpartners. In 2016 waren er 18 Schilderswijk Moeders actief. Het team bestond uit vrouwen met een Marokkaanse, Caribische, Turkse, Surinaamse, Antilliaanse, Somalische en Soedanese achtergrond.

Het afgelopen jaar is er een belangrijke focus geweest op de deskundigheidsbevordering en professionalisering van de Schilderswijk Moeders. De Schilderswijk Moeders komen wekelijks bij elkaar voor begeleiding op groepsniveau (trainingen, casuïstiekbesprekingen en intervisiegroepen). Daarnaast zijn er individuele begeleidingsgesprekken met de projectmedewerkers.

De moeders hebben het afgelopen jaar bijscholing gehad op het gebied van opvoedingsondersteuning en schuldhulpverlening. De rol van de projectmedewerkers is cruciaal in het project. Zij werven en selecteren de Schilderswijk Moeders, begeleiden hen en verzorgen het trainingsprogramma. De Schilderswijk Moeders kunnen ten alle tijden terug vallen op deze medewerkers. In het geval van crisissituaties nemen zij de begeleiding over. De rol van de projectmedewerkers was ook van belang bij de begeleiding van de trainees, die aan het project verbonden zijn. Jonge, pas afgestudeerde maatschappelijk werkers uit de wijk hebben bij het project werkervaring opgedaan en hebben mede daardoor een betaalde baan gevonden.

De Schilderswijk Moeders komen op allerlei verschillende manieren in contact met andere vrouwen in de wijk. Zo spreken zij vrouwen aan buiten op straat of gaan zij in gesprek met moeders op het schoolplein. Vanuit het sociale netwerk dat de Schilderswijk Moeders hebben (opgebouwd), wordt vaak een beroep op hen gedaan. Voor de netwerkpartners kan het van belang zijn om de Schilderswijk Moeders in te schakelen. Vaak hebben hun cliënten net wat meer ondersteuning nodig dan een professional kan bieden. Twee keer per week wordt een spreekuur gedraaid door de Schilderswijk Moeders, hier kunnen wijkbewoners op een laagdrempelige wijze advies, informatie en ondersteuning krijgen.

De Schilderswijk Moeders hebben in 2016 in totaal 306 geïsoleerde vrouwen, met 28 verschillende etnische achtergronden, uit de Schilderswijk bereikt. De leeftijd varieerde van 18 jaar tot boven de 70. Het merendeel van de vrouwen was gehuwd, 22% gescheiden en 8% weduwe. Het merendeel van de vrouwen (67%) was afhankelijk van een uitkering, 5% had inkomen uit arbeid en 23% was afhankelijk van inkomen van de partner. Bij 245 vrouwen was er sprake geweest van langdurig contact (> 5 contactmomenten). De overige contactmomenten behoren tot een kortdurend contact (< 5 contactmomenten).

Ook in 2016 kregen de Schilderswijk Moeders met verschillende soorten problematiek te maken. Vaak is er sprake van multiproblematiek. Financiële problemen, opvoedingsvragen en isolement komen vaak gelijktijdig voor. Ook huiselijk geweld is een probleem dat de Schilderswijk Moeders regelmatig tegenkomen. Het merendeel van de bereikte vrouwen heeft last van (ernstige) stressklachten. Deze klachten hebben grote invloed op de lichamelijke gesteldheid. Veel bereikte

vrouwen zitten vast in een vicieuze cirkel. De Schilderswijk Moeders proberen deze cirkel te doorbreken zodat de bereikte vrouwen hun leven (weer) in de hand en op de rit kunnen krijgen.

In 2016 hebben de Schilderswijk Moeders 232 keer vrouwen toegeleid naar de reguliere hulpverlening. Sommige bereikte vrouwen hebben professionele hulp nodig. Onder bewoners van de Schilderswijk is er veelal groot wantrouwen naar de reguliere hulpverlening. Mensen willen niet dat instanties zich met hun leven bemoeien en er is grote angst bij ouders dat hun kinderen uit huis worden geplaatst. De Schilderswijk Moeders proberen de bereikte vrouwen goed voor te lichten over de reguliere hulpverlening. Indien nodig gaan de Schilderswijk Moeders ook mee naar hulpinstanties. Hierdoor fungeren zij als een brugfunctie naar de formele hulpverlening. In 2016 is er vanuit de hulpverlening 34 keer ondersteuning gevraagd aan een Schilderswijk Moeder.

Het meetinstrument om de vooruitgang van de bereikte vrouwen te meten is de participatieladder. Vóór het eerste gesprek bleek bijna de helft (45%) van de vrouwen op trede 1 te zitten. Na het laatste gesprek staat 78,8% van de bereikte vrouwen op trede 2 of hoger.

In 2016 zijn er in totaal 85 contacten afgerond waarvan ruim 60% is geslaagd. Dit betekent dat de bereikte vrouwen zelfredzaam zijn en duurzame contacten hebben opgebouwd. Meer dan 12,5% van de afgeronde contacten is overgenomen door hulpinstanties.

Naast alles successen in 2016, waren er ook een aantal knelpunten. Zo blijft, het net zoals in voorafgaande jaren, het beëindigen van contacten heel lastig voor de Schilderswijk Moeders. Een ander knelpunt is dat het toeleiden naar de juiste hulpverlening soms heel moeilijk is. Vanwege de korte lijnen die het project heeft met de reguliere hulp is het makkelijk om advies te vragen aan hulpverleners. Maar ondanks deze korte lijntjes kunnen bereikte vrouwen niet via een snellere route worden geholpen. Een ander knelpunt is dat de participatieladder als instrument niet verfijnd genoeg is om een goede analyse te kunnen maken van de situatie van vrouwen en de vooruitgang die er wordt geboekt. Daarnaast blijft een van de grootste knelpunten de tijdelijkheid van de subsidies. Deze blijft als een donkere wolk boven het project hangen. De resultaten van het project zijn duidelijk aanwezig en worden door een ieder omarmd. Maar ondanks dat, is het ieder jaar weer onzeker of het project gecontinueerd zal worden. We hopen dat het gaat lukken om in 2017 het project een structurele plaats te laten krijgen in de keten van hulpverlening in Den Haag. Het feit dat het Verweij Jonker instituut het project afgelopen jaar heeft uitgeroepen tot landelijk voorbeeldproject en is gestart een maatschappelijke kosten-baten analyse van het project, draagt daar hopelijk toe bij.

Bijlage 1

Voor 2016 waren de volgende doelen opgesteld:

- De Schilderswijk Moeders hebben minimaal 300 geïsoleerde vrouwen in de Schilderswijk bereikt.
- Met minimaal 150 gezinnen hebben zij een langdurig contact (meer dan 5 contactmomenten).
- Met minimaal 150 gezinnen hebben zij een kortdurend contact (minder dan 5 contactmomenten).
- 80% Van de vrouwen (minimaal 160 vrouwen) waarmee de Schilderswijk Moeders in contact komen stijgen één of twee treden op de participatieladder.
- 40% van de bereikte moeders/gezinnen (minimaal 80 moeders/gezinnen) is toegeleid naar adequate hulpverlening.
- Driemaal per week is er een spreekuur waar wijkbewoners met materiële en immateriële hulpvragen terecht kunnen.
- Per inloopsprekuren komen er gemiddeld 6 buurtbewoners.
- Vanuit het netwerk van professionele hulpverlenende instanties wordt er 25 maal een beroep gedaan op ondersteuning van de Schilderswijk Moeders.
- Aan het einde van 2016 zijn 20 getrainde contactvrouwen actief.
- Twee bestaande Schilderswijk Moeders hebben een train de trainer opleiding gevolgd bij de stichting SW-SL.
- Er zijn gedurende het jaar 4 nieuwe Schilderswijk Moeders geworven en getraind.
- Gedurende het jaar zijn er minimaal 20 scholingsbijeenkomsten gegeven aan de Schilderswijk Moeders, waar minimaal 8 gastdocenten les hebben gegeven.
- Alle Schilderswijk Moeders hebben gedurende het jaar 10 intervisiebijeenkomsten gevolgd.
- Met iedere Schilderswijk Moeder is een persoonlijk ontwikkelingsplan op maat gemaakt.
- 20 % (4 vrouwen) van de Schilderswijk Moeders stroomt door naar een beroepsopleiding en/of betaald werk.
- De mogelijkheid tot een MBO opleiding tot vertrouwenspersoon is stedelijk onderzocht met daartoe relevante partners.
- De methodiek van de SWM is nader omschreven door studenten van de Haagse Hoge School.
- Studenten van de HHS hebben een onderzoek gedaan naar de rol van de SWM in de ketenaanpak van kwetsbare gezinnen in Den Haag.
- Aan het eind van het jaar is er mini-conferentie over de methodiek van de SWM.
- In 2017 is de methodiek verankerd in de ketenaanpak van kwetsbare gezinnen in Den Haag.

Bijlage 2

Profiel contactvrouwen

Kennis, vaardigheden en competenties

- In het bezit van voldoende sociale vaardigheden om contacten te leggen met moeders in de wijk die in een isolement verkeren.
- Beschikken over voldoende sociale vaardigheden om te functioneren in een team.
- In het bezit van voldoende taal- en communicatievaardigheden om met zowel andere moeders, collega's in het team van Schilderswijk Moeders en externe instanties te kunnen communiceren
- Empathisch vermogen en geduld
- In het bezit van een open mind om mensen met een andere culturele achtergrond open tegemoet te treden en zonder oordeel te kunnen luisteren.
- Enige zelfkennis en zelfreflecterend vermogen.
- Enigszins in balans; eventuele eigen problematiek grotendeels verwerkt.
- Affiniteit met de achtergrond en het doel van het project Schilderswijk Moeders.
- Bereidheid tot het volgen van een training, deskundigheidsbevordering en intervisie.
- Nauwkeurig en punctueel in het nakomen en registreren van afspraken.
- Integer en betrouwbaar met vertrouwelijke informatie om kunnen gaan.
- Minimaal 12 uur per week inzetbaar.

Bijlage 3

http://www.rtlxl.nl/?&_ga=1.156607611.1102413636.1479424181#!/rtl-nieuws-132237/c814c3ca-96a5-3b2c-b138-e781ad9beaab (17-11-2016, vanaf minuut 11:50)

<http://www.rtlxl.nl#!/132237/95354e3d-5c05-347c-9062-7a899c509c3a>

<http://www.rtlxl.nl#!/132237/c814c3ca-96a5-3b2c-b138-e781ad9beaab>

<http://www.leidschdagblad.nl/algemeen/royalty/article28764322.ece/Maxima-bewondert-kunst-in-De-Mussen> (17-11-2016)

<http://www.omroepwest.nl/tv/programma/170000115/TV-West-Nieuws/aflevering/170074299> (17-11-2016)

<http://www.ad.nl/den-haag/maxima-is-ook-de-koningin-van-de-schilderswijk~ac7a541e/> (17-11-2016)

<http://nos.nl/artikel/2143603-schilderswijk-verandert-90-jarig-buurtcentrum-blijft-hetzelfde.html> (17-11-2016)

<http://nos.nl/video/2143628-maxima-op-verjaarsvisite-in-de-schilderswijk.html> (17-11-2016)

http://www.npo.nl/nos-journaal/17-11-2016/POW_02990932 (17-11-2016, vanaf minuut 21:15)

<http://nos.nl/uitzending/20227-nos-journaal.html>

http://www.royalpress.nl/categories.php?cat_id=2047&sessionid=bpvdie6kl7ilpjt296uhhfpir1 (17-11-2016)

<http://www.picturepressholland.nl/Royalty/17-11-2016-Pr-Maxima-bij-90/> (17-11-2016)

<https://www.anpfoto.nl/search.pp?eventid=1986858> (17-11-2016)

<http://www.omroepwest.nl/tv/programma/170000115/TV-West-Nieuws/aflevering/170074299> (17-11-2016 vanaf 8:30)

<http://www.nporadio1.nl/gemist/2016-11-17> (17 november 2016, vanaf: 19:50)

<http://m.parismatch.com/Royal-Blog/famille-royale-Pays-Bas/Maxima-dans-le-quartier-des-peintres-a-La-Haye-1121594#>

http://www.npo.nl/hallo-nederland/16-11-2016/POW_03247331 (16 november 2016, minuut 9:15)

<http://www.nporadio1.nl/gemist/2016-11-17> (17 november 2016, vanaf: 19:50)

http://www.npo.nl/nos-in-beeld-jaaroverzicht-koningshuis-2016/24-12-2016/POW_03368740?tttype=searchChoice&tevent=%7B%22spvid%22%3A%220%3ASBpdzTIQvRGZ

KxdfuNAve7VcXcj3668%22%2C%22contentId%22%3A%22crid%3A%2F%2Fnpn.nl%2Fsearch%22%2C%22comScoreName%22%3A%22npn.zoeken.nos-jaaroverzicht%22%2C%22brand%22%3A%22npportal%22%2C%22section%22%3A%22npportal%22%2C%22broadcaster%22%3A%22npn%22%2C%22subBroadcaster%22%3A%22npn%22%2C%22brandType%22%3A%22zenderportal%22%2C%22platform%22%3A%22site%22%2C%22platformType%22%3A%22site%22%2C%22avType%22%3A%22video%22%2C%22channel%22%3A%22geen%22%2C%22query%22%3A%22nos%20jaaroverzicht%22%2C%22panel%22%3A%22js-search-results-panel%22%2C%22filter%22%3A%22objectType%22%3A%22program%22%7D%2C%22engine%22%3A%22npn-v2%22%2C%22id%22%3A%22crid%3A%2F%2Fnpn.nl%2FPOW_03368740%22%2C%22offset%22%3A21%2C%22max%22%3A40%7D

(24 december 2016, vanaf 33:05)